

**Leikki sairaanhoitajan työvälineenä
lasten hoitotyössä**
Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Jenni-Mari Kosunen

Opinnäytetyö
Helmikuu 2021
Terveys- ja hyvinvointialat
Sairaanhoitaja AMK

Tekijä(t) Kosunen, Jenni-Mari	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Helmikuu 2021
	Sivumäärä 28	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Leikki sairaanhoitajan työvälineenä lasten hoitotyössä Kuvaileva kirjallisuuskatsaus		
Tutkinto-ohjelma Sairaanhoitaja (AMK)		
Työn ohjaaja(t) Jenni Ikola-Mäki ja Eija Kuisma		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>YK:n lasten oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella on oikeus leikkimiseen, myös sairaalaympäristössä. Hoitajat kokevat usein leikkimisen vaikeaksi tai että heillä ei ole aikaa leikkiin. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten leikkiä voidaan hyödyntää lasten hoitotyössä. Tavoitteena oli lisätä hoitohenkilökunnan ja alan opiskelijoiden tietoa leikkimisen hyödyistä hoitotyössä.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Aineistoksi valittiin CINAHL-tietokannasta seitsemän englanninkielistä leikkiä lasten hoitotyössä käsittelevää alkuperäistutkimusta. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä.</p> <p>Opinnäytetyö osoitti, että leikkiä kannattaa käyttää lasten hoitotyössä, sillä se helpotti vuorovaikutusta lapsen ja hoitotyön ammattilaisen välillä. Leikkiminen edisti myös luottamuksellisen hoitosuhteen muodostumista. Toimenpiteeseen valmistelussa käytetty leikki paransi hoitomyöntyvyyttä ja helpotti sairaanhoitajan työtä. Lisäksi leikkiminen lisäsi lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia vähentäen lasta kuormittavia tunteita, lisäten positiivisia tunteita sekä aktivoiden lasta fyysisesti.</p> <p>Leikkiä kannattaa hyödyntää hoitotyössä, sillä se helpottaa sairaanhoitajan työtä ja tekee hoidosta lapselle miellyttävämpää. Leikkiminen mahdollistaa ikätasoisien tiedon antamisen lapselle ja näin turvaa lapsen tiedonsaantioikeutta. Leikin avulla sairaanhoitaja voi parantaa lapsen oloa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) leikkiminen, lasten hoitotyö, hoitosuhde, vuorovaikutus		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Kosunen, Jenni-Mari	Type of publication Bachelor's thesis	Date February 2021 Language of publication: Finnish
	Number of pages 28	Permission for web publication: x
Title of publication Playing as nurse's tool in pediatric nursing Narrative literature review		
Degree programme Degree Programme in Nursing		
Supervisor(s) Ikola-Mäki, Jenni and Kuisma, Eija		
Assigned by		
Abstract <p>According to the UN Convention on the Rights of the Child a child has the right to play including in a hospital setting. Nurses often find playing difficult or that they don't have enough time for it. The purpose of the thesis was to find out what the benefits of using play in pediatric nursing. The aim was to increase the knowledge of nursing staff and students in the field about the benefits of playing in nursing.</p> <p>The thesis was carried out as a narrative literature review. Seven original research about playing in pediatric nursing in English was selected from the CINAHL database.</p> <p>The thesis showed that play should be used in pediatric nursing because it facilitated the interaction between the child and the nursing professional. Playing also promoted the formation of a confidential nurse-patient relations. The play sed in preparation for the procedure improved compliance with care and facilitated the work of the nurse. In addition, play increased the child's overall well-being, reducing the child's stressful feelings, increasing positive emotions, and physically activating the child.</p> <p>Play should be used in nursing, because it facilitates the nurse's work and makes the treatment more pleasant for the child. Playing makes it possible to provide age-level information to a child and safeguards the child's right to information. Play allows a nurse to make the child feel better.</p>		
Keywords/tags (subjects) playing, pediatric nursing, patient care relationship, interaction		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Lasten hoitotyön erityispiirteitä.....	4
3	Leikin merkitys lapselle.....	6
3.1	Leikki lapsen kehityksen edistäjänä	6
3.2	Leikki lasten hoitotyössä	7
4	Kirjallisuuskatsauksen tarkoitus ja tavoitteet	8
5	Toteutus.....	9
5.1	Menetelmä	9
5.2	Aineiston keruu	9
5.2.1	Tiedonhaku	10
5.2.2	Aineiston valinta	11
5.3	Valittu aineisto	12
5.4	Aineiston analyysi.....	12
6	Tulokset	14
6.1	Viestinnän edistäminen.....	15
6.2	Hoidon laadun parantaminen	15
6.3	Hoitosuhteen muodostumisen edistäminen.....	16
6.4	Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen.....	16
7	Johtopäätökset.....	18
8	Pohdinta.....	18
8.1	Tulosten arviointi ja hyödynnettävyys	18
8.2	Eettisyys ja luotettavuus	20
	Lähteet	23
	Liitteet.....	26
	Liite 1. Kirjallisuushaun valitut tutkimukset	26

Taulukot

Taulukko 1. Hakulausekkeet, haun rajaukset ja tulokset	10
Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit	11
Taulukko 3. Esimerkki alkuperäisen ilmauksen pelkistämisestä	13

Kuviot

Kuvio 1. Analyysin tulokset	14
-----------------------------------	----

1 Johdanto

YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsella on oikeus ikätasonsa mukaiseen leikkiin (Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991, 31. artikla). Tämä koskee myös sairaalaympäristöä, jossa lapsen pitäisi olla mahdollista toimia lapselle ominaisella tavalla (Varhaiskasvatus sairaalassa 2009, 13). Myös eurooppalaisten lastensairaanhoidon standardien mukaan lapsella tulee olla mahdollisuus leikkiä ja virkistäytyä voitinsa mukaan, olla lapsen tarpeita vastaavasti kalustetuissa tiloissa sekä oikeus henkilökuntaan, joka kykenee vastaamaan lapsen tarpeisiin. Lapsella on myös oikeus saada tietoa kehitystään vastaavalla tasolla. Tässä voi hyödyntää esimerkiksi leikkiä. (EACH 2016, 11-20.)

Sairaala on lapselle epätyypillinen kasvuympäristö, jossa hän kaipaa mahdollisuutta toimintaan, leikkiin ja tutkimiseen lapselle luontaisella tavalla. (Varhaiskasvatus sairaalassa 2009, 7). Usein sairaanhoitajat kokevat leikkimisen hoitotyössä vaikeaksi (Olli 2011, 19). Monet kokevat myös, ettei heillä ole aikaa lasten kanssa leikkimiseen ja että leikkiminen on pois muista työtehtävistä (Karttunen & Salminen 2010, 26). Vaikka aikaa hoitotyössä ei ole riittävästi, on kyse myös hoitajien toimintatavoista. Hopian (2006) mukaan lapsen ja perheen avuntarve ja heille annettu aika määritetään osittain hoitajälhtöisesti, jolloin tarpeet ja hoitotyön panos eivät välttämättä kohtaa. (Hopia 2006, 102-103.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miksi leikkiä kannattaa käyttää lasten hoitotyössä eli mitä hyötyä siitä on. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä hoitohenkilökunnan ja hoitotyön opiskelijoiden tietämystä leikin käytöstä ja sen hyödyistä lasten hoitotyössä.

2 Lasten hoitotyön erityispiirteitä

Hoitotyö on ammatillista toimintaa, joka perustuu hoitotieteeseen. Sen tavoitteena on hoitaa, auttaa, ohjata sekä tukea ihmistä terveyden edistämisessä ja sairauden kanssa selviytymisessä. (Lääketieteen termit n.d.)

Euroopan sairaalassa olevien lasten yhdistys EACH on laatinut eurooppalaiset lasten sairaalahoidon standardit YK:n lasten oikeuksien pohjalta. Nämä standardit ovat toimineet monessa Euroopan maassa pohjana terveydenhuollon lainsäädännölle ja suuntaviivoina terveydenhuollon ammattilaisten toiminnalle. (EACH 2016, 3.) Suomessa lasten ja perheiden oikeuksia sairaalahoidossa edistää Suomen NOBAB, joka kuuluu pohjoismaiseen Nordisk förening för sjuka barns behov -yhdistykseen. Suomen NOBAB -yhdistys ajaa standardien ottamista mukaan Suomen lainsäädäntöön sekä suosituksiin ja ohjeisiin. (Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa 2009.)

Suomessa lasten hoitotyötä ohjaavat lasten ja nuorten hoitotyön periaatteet. Nämä periaatteet ovat perhekeskeisyys, kokonaisvaltaisuus hoitotyössä, omatoimisuuden tukeminen, jatkuvuus, turvallisuus sekä kasvun ja kehityksen tukeminen. (Storvik-Sydänmaa, Tervajärvi & Hammar 2019, 79-80.)

Tuomen (2008) mukaan lasten hoitotyössä korostuu neljä osaamisalaa: vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen lasten ja heidän perheidensä kanssa, perhehoitotyön ja leikkimisen osaaminen, lasten hoitotyön perus- ja erikoisosaaminen sekä lastentautien perusosaaminen. Tärkeää on myös sairaanhoitajan yleinen kiinnostus lapsia ja perheitä kohtaan. (Tuomi 2008, 65.)

Perhehoitotyön osaamisessa korostuu koko perheen huomioiminen lapsen hoitoprosessin aikana (Storvik-Sydänmaa ym. 2019, 80). Tämä edellyttää sairaanhoitajalta hyvää vuorovaikutusta lasten ja vanhempien kanssa (Tuomi 2008, 66-67). Eurooppalaisten lasten sairaalahoidon standardien mukaan lapsille ja vanhemmille on annettava tietoa heille ymmärrettävällä tavalla (EACH 2016, 11).

Hoitajan tulisi vuorovaikutuksen kautta saada lapsen luottamus. Luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen herättämisessä voidaan käyttää apuna leikkiä. (Tuomi 2008, 66-67). Leikkiminen on lapselle luonnollinen tapa kommunikoida. Ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen on lapselle helpompaa leikin kuin kysymysten ja puheen avulla. (Olli 2011, 18). Sairaanhoitajalla tulee olla herkkyyttä lapsen havainnointiin ja tämän antamien viestien tulkitsemiseen. (Tuomi 2008, 66-67.)

Vanhemmille tulisi antaa riittävästi tietoa, aikaa ja empatiaa sekä kannustaa heitä osallistumaan lapsensa hoitoon. Se vähentää lasten pelokkuutta ja lisää vanhempien luottamusta hoitoon. (Storvik-Sydänmaa ym. 2019, 80.)

Lasten hoitotyön perusosaamiseen kuuluu lapsen normaalin kasvun ja kehityksen tunteminen, lasten hoitotyön perusmenetelmien hallinta sekä luovuus (Tuomi 2008, 66). Lapsen yksilöllisen kasvun ja kehityksen tukeminen korostuu pitkien sairaalajaksojen aikana (Storvik-Sydänmaa ym. 2019, 81). Leikki on merkittävä osa lapsen kokonaisvaltaista kehitystä, niinpä se on tärkeää mahdollistaa lapselle sairaalassakin (Olli 2011, 18; Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa 2009). Lapsilla tulisi olla mahdollisuus olla tiloissa, jotka on kalustettu lasten tarpeita ajatellen (EACH 2016, 19; Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa 2009).

Kokonaisvaltaisessa hoitotyössä nähdään lapsen fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet. (Storvik-Sydänmaa ym. 2019, 81.) Hoitohenkilökunnan tulisi kyetä vastaamaan kokonaisvaltaisesti lasten tarpeisiin. Hoidossa tulisi välttää turhaa fyysistä tai emotionaalista rasitusta ja lapsi tulisi kohdata hienotunteisesti ja ymmärtäväisesti. (Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa 2009.)

3 Leikin merkitys lapselle

Hiitolan (2000, 27-28) mukaan Garvey (1991) on yhdistänyt eri teorioista leikille ominaisia piirteitä. Niiden mukaan leikin tulisi olla miellyttävää, nautittavaa, positiivisesti arvostettua, spontaania, vapaaehtoista ja leikkijöiden tulisi aktiivisesti osallistua leikkiin. Lisäksi leikin ei tarvitse tuottaa mitään, eikä leikillä ole ulkoisia tavoitteita vaan sen motivaatio on sisäistä. Leikillä on suhde siihen, mikä ei ole leikkiä. (Hiitola 2000, 27-28.) Leikki on lapselle luontaista ja vapaaehtoista toimintaa (Lyytinen 2000, 7). Muita lapselle ominaisia tapoja ovat liikkuminen, tutkiminen ja luova ilmaisu eri taitteenlajien kautta (Varhaiskasvatus sairaalassa 2009, 13). Lapsen leikki on kokonaisvaltaista. Leikissä ovat mukana keho, aistit, ajattelu, mielikuvitus, muistot ja tunteet. (Soininen 2001, 18.)

3.1 Leikki lapsen kehityksen edistäjänä

Leikki on tärkeää lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen suotuisalle etenemiselle. Leikin kautta lapsi oppii uusia asioita ja tutustuu ympäristöönsä (Lyytinen 2000, 7). Leikissä lapsi harjaantuu monipuolisesti ja kehittää taitojaan. (Soininen 2001, 18.)

Ensimmäiset leikkikokemukset vauva saa vanhemman sylissä tai hoitopöydällä lapsen ja vanhemman välisessä vuorovaikutuksessa. Leikissä pyritään rakentamaan yhteinen huomion kohde usein aikuisen liikkeen ja kielellisen ilmaisun avulla. Lapsen pienetkin viestit huomioidaan, jolloin vuorovaikutuksesta tulee aktiivista. Vauvan puheen kehittymisen valmiudet kehittyvät tässä vuorovaikutuksessa. Hieman vanhempana lapsen sanavaraston aktivoitumista ja puheen kehitystä tukee se, että aikuinen sanallistaa omaa ja lapsen toimintaa leikin yhteydessä (Helenius & Lummelahti 2013, 64-72)

Leikin avulla lapsi saa mahdollisuuksia harjoitella hieno- ja karkeamotorisia taitoja sekä kehonhallintaa (Storvik-Sydänmaa 2019, 62). Kehittyäkseen normaalisti lapsi tarvitsee ikätasolleen sopivia virikkeitä ja toiminnan on oltava lapsen taitojen ylärajoilla (Salpa 2007, 9-12). Varhaisvaiheen esine- ja toimintaleikeissä lapsi oppii, miten

esineitä käsitellään ja miten ne toimivat (Lyytinen 2000, 7). Esineiden käsittely edistää lapsen fyysistä kehitystä. Kiinnostava esine houkuttelee vauvan ryömimään ja isompi lapsi juoksee esimerkiksi pallon perässä. (Helenius & Lummelahti 2013, 71.) Rakenteluleikeissä lapsen luovuus, kekseliäisyys, hienomotoriset taidot sekä tilan ja suhteiden hahmottaminen kehittyvät (Lyytinen 2000, 7).

Lapsi jäljittelee näkemäänsä toisten ihmisten toimintaa ja oppii näin esineiden merkityksiä ja käyttötarkoituksia. Jäljittely on yksi tärkeimmistä oppimisen keinoista. (Helenius & Lummelahti 2013, 71-75.) Uusien taitojen oppiminen on palkitsevaa ja lapselle tuottaa nautintoa toistaa jo opittuja taitoja (Salpa 2007, 12).

Lapsen terveestä psyykkisestä kehityksestä kertoo ikäkaudelle tyypillinen ja monipuolinen leikki. Leikissä lapsi saa onnistumisen kokemuksia, mahdollisuuksia tunteiden ilmaisemiseen sekä sosiaaliseen vuorovaikutukseen. (Lyytinen 2000, 7.) Itselleen mielekkäällä tavalla toimiessaan lapsi samalla ilmentää tunteitaan ja ajatteluaan (Varhaiskasvatus sairaalassa 2009, 24). Esimerkiksi aggressiivisia tunteita tai pelkoja voi ilmaista leikin kautta turvallisesti (Hiitola 2000, 31).

Leikin avulla lapsi oppii yhteistoimintaan liittyviä rooleja ja sääntöjä (Lyytinen 2000, 7). Lasten väliset suhteet muotoutuvat myös esineitä käsitellessä. Aikuisen toiminnalla kiistatilanteissa on suuri merkitys suhteiden muodostumisessa. (Helenius & Lummelahti 2013, 71.) Alle kouluikäisen roolileikeissä kehittyvät mielikuvitus ja koulussa tarvittavat valmiudet, kuten oman toiminnan suunnittelu ja hallinta (Helenius & Lummelahti 2013, 89-90). Roolileikissä lapsi oppii myös sosiaalisia taitoja, kuten joustavuutta ja toisten huomioon ottamista (Helenius & Lummelahti 2013, 97)

3.2 Leikki lasten hoitotyössä

Leikki on lapsen tapa ymmärtää ja hahmottaa maailmaa sekä käsitellä päivän tapahtumia (Kalland 2014). Pienen lapsen on luonnollisempaa kommunikoida leikin kautta kuin pelkästään puhumalla (Olli 2011, 18). Leikki helpottaa vuorovaikutusta lapsen ja

terveydenhuollon ammattilaisen välillä. Lapsi on leikkiessään aktiivisempi ja kommunikoi enemmän, mikä edistää lapsen hyvinvointia. (Silva, Gama, Pereira & Camarão 2018, 3487.)

Leikkitoiminta ja mahdollisuus leikkiin sairaalassa vähentävät lapsen masentuneisuutta, ahdistuneisuutta ja pelkoa. Myös pahoinvointia ja kivusta valittamista on tällöin vähemmän. (Silva ym. 2018, 3487.) Sairaalassa lapsi voi leikin kautta turvallisesti yrittää ymmärtää pelottavilta tuntuvia asioita. Leikillä on myös parantava vaikutus, sillä sen kautta lapsi tiedostamattaan käsittelee toiveitaan, pettymyksiään ja pelkojaan (Hiitola 2000, 31). Myös lapsen valmistelussa toimenpiteisiin tai tutkimuksiin leikillä on merkittävä tehtävä, sillä leikkien etukäteen käsitelty asia on helpommin kestävä todellisuudessa. (Hiitola 2000, 10.) Leikissään lapsi työstää kokemuksiaan ottaakseen ne osaksi itseään tai pyrkiäkseen vapautumaan niistä. Lapsi leikkii kokeemaansa asiaa niin kauan kuin se on hänelle asioiden käsittelyn kannalta tarpeen. (Soininen 2001, 18.)

4 Kirjallisuuskatsauksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miksi leikkiä kannatta käyttää lasten hoitotyössä eli mitä hyötyä siitä on. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä hoitohenkilökunnan ja hoitotyön opiskelijoiden tietämystä leikin käytöstä ja sen hyödyistä lasten hoitotyössä.

Tutkimuskysymyksenä tässä opinnäytetyössä on:

Mitä hyötyä on leikin käytöstä lasten hoitotyössä?

5 Toteutus

5.1 Menetelmä

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkittavan ilmiön syvälinen ymmärtäminen, sen sanallinen kuvaaminen ja tulkinnan antaminen (Kananen 2017, 35). Tämä opinnäytetyö toteutetaan kuvailevana kirjallisuuskatsauksena laadullista tutkimusotetta käyttäen, sillä tutkittavasta ilmiöstä, leikin hyödyistä lasten hoitotyössä halutaan saada kattava käsitys.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tavoitteena on kuvata tiettyyn aihealueeseen aikaisemmin kohdistunutta tutkimusta. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus tuottaa tutkimuskysymyksen ja valitun aineiston perusteella laadullisen vastauksen (Kangasniemi, Utrianen, Ahonen, Pietilä, Jääskeläinen & Liikanen 2013, 291). Taustalla on aina tutkimusongelma (Kananen 2017, 60). Tällä opinnäytetyöllä haluttiin tuoda esiin, mitä tutkimusta leikin hyödyistä hoitotyössä on tehty.

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet ovat tutkimuskysymyksen muodostaminen, aineiston valitseminen, kuvailun rakentaminen ja tuotetun tuloksen tarkasteleminen. Erona muihin kirjallisuuskatsaustyyppeihin kuvailevan kirjallisuuskatsauksen vaiheet etenevät osittain päällekkäin koko prosessin ajan. (Kangasniemi ym. 2013, 291-292).

5.2 Aineiston keruu

Aineiston keruuta ja koko tutkimusta ohjaa tutkimuskysymys (Kananen 2017, 60). Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa kysymyksenasettelu on yleensä laaja (Suhonen, Axelin & Stolt 2016, 9). Tällöin ilmiötä voidaan tarkastella useista näkökulmista. Toisaalta riittävän täsmällinen tutkimuskysymys mahdollistaa ilmiön syvälinen tarkastelun. (Kangasniemi ym. 2013, 295.)

5.2.1 Tiedonhaku

Tässä opinnäytetyössä tiedonhakuprosessi alkoi aiheeseen liittyvien käsitteiden pohdinnalla. Seuraavaksi tehtiin testihakuja eri tietokannoista muodostamalla työhön liittyvistä keskeisistä käsitteistä hakulausekkeita. Lausekkeita muokattiin ja haulle asetettiin rajauksia, kunnes hakutuloksia saatiin sopiva, käsiteltävissä oleva määrä aika- ja henkilöresurssit huomioon ottaen. Myös merkittävä osa tuloksista näyttivät otsikko- ja tiivistelmätasolla arvioiden käsittelevän tutkittavaa aihetta. Hakusanoiksi valikoituivat Mesh -asiasanastoon kuuluvat englanninkieliset termit **Play and Playthings** (leikit ja lelut), **Pediatric Nursing** (lasten hoitotyö), **nurse** (sairaanhoitaja), **nurses** (sairaanhoitajat), **Nursing Care** (hoitotyö) sekä **Nurse-Patient Relations** (hoitaja-potilassuhteet). Testihakuja edellä mainituilla hakusanoilla tehtiin kansainvälistä tietokannoista Cinahl Plus with full text ja PubMed sekä suomenkielisestä tietokannasta Medic. Eniten asianmukaisia hakutuloksia antoi Cinahl. Varsinainen aineistonhaku suoritettiin Cinahlissa syyskuussa 2020. Lisäksi haluttiin etsiä kotimaista aineistoa, joten Medicista tehtiin haku marraskuussa 2020. Hakulausekkeet ja käytetyt rajaukset sekä hakutulokset on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Hakulausekkeet, haun rajaukset ja tulokset

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Tulokset	Otsikon perusteella valitut	Abstraktin perusteella valitut	Koko-tekstin perusteella valitut
CINAHL Plus with Full Text	“Play and Playthings” AND “Pediatric Nursing” OR “Nursing Care” AND Nurse* OR “Nurse-Patient relations*”	Published date 1.1.2010 – 31.12.2020 Peer Reviewed Research Article	42	21	12	7
Medic	leikki AND “lasten hoitotyö”	Kaikki julkaisutyytit Kaikki kielet Vuosiväli 2010-2020	1	1	0	0

5.2.2 Aineiston valinta

Yleensä kirjallisuuskatsauksessa tarkastelun kohteena ovat vertaisarvioidut tieteelliset tutkimukset (Suhonen ym. 2016, 9). Keskeisin kriteeri mukaanotolle on aineiston sisältö ja sen suhde muuhun valittuun aineistoon. Aineistoa valittaessa pohditaan jokaisen alkuperäistutkimuksen roolia tutkimuskysymykseen vastaamiseen: mikä on tutkimuksen näkökulma tai miten tutkimus avaa, jäsentää, täsmentää tai kritisoi tutkimuskysymystä. Tutkimuskysymyksen laajuus määrää aineiston riittävyden. (Kangasniemi ym. 2013, 295-296.) Tässä opinnäytetyössä aineistona käytettiin vertaisarvioituja alkuperäistutkimuksia.

Tutkimusten valintaprosessi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen, joista ensimmäinen on tutkimusten valinta otsikkotasolla määriteltyjen sisäänotto- ja poissulkukriteerien perusteella (Valkeapää 2016, 62). Tässä opinnäytetyössä käytetyt sisäänotto- ja poissulkukriteerit esitetään taulukossa 2.

Taulukko 2. Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

Sisäänottokriteerit	Poissulkukriteerit
1. tutkimusartikkeli on englannin- tai suomenkielinen	1. artikkeli on muun kuin englannin- tai suomenkielinen
2. tutkimus on vertaisarvioitu	2. tutkimusartikkeliä ei ole vertaisarvioitu
3. tutkimus on alkuperäinen tutkimusartikkeli	3. tutkimusartikkeli on muu kuin alkuperäistutkimus
4. artikkeli on julkaistu aikavälillä 2010-2020	4. tutkimusartikkeli on julkaistu ennen vuotta 2010
5. tutkimus käsittelee leikkiä terveydenhuollon ympäristöissä	5. artikkeli ei ole saatavilla

Toisessa vaiheessa otsikkojen perusteella valittujen tutkimusten tiivistelmät käydään läpi edelleen sisäänotto- ja poissulkukriteerien perusteella. Kolmannessa vaiheessa mukaan valikoituneita tutkimuksia tarkastellaan kokotekstitasolla ja tehdään päätös mukaan otettavista tutkimuksista. (Valkeapää 2016, 62.)

5.3 Valittu aineisto

Kirjallisuushaun tulosten pohjalta aineistoksi valittiin seitsemän englanninkielistä alkuperäistutkimusartikkelia. Aineistossa oli kahdentyyppisiä tutkimuksia. Neljässä tutkimuksessa tarkasteltiin leikin merkitystä toimenpiteeseen valmistelussa ja sen vaikutusta toimenpiteen tekemiseen ja toimenpiteestä selviytymiseen (Reid-Searl, Quinney, Dwyer, Vieth, Nancarrow & Walker 2017; Silva, Pizzoli, Amorim, Pinheiros, Romanini, Silva, Joanente & Alves 2016; Barroso, Santos, Santos, Nunes & Lucas 2020; Depianti, Melo & Ribeiro 2018). Kolmessa tutkimuksessa tarkasteltiin yleisemmin leikkimistä sairaalassa ja siitä seuraavaa hyötyä (Paula, Góes, Silva, Moraes, Silva & Silva 2019; Soares, Silva, Santos & Depianti 2016; Depianti, Melo & Ribeiro 2018). Tarkemmat tiedot tutkimuksista ja niiden päätuloksista on esitelty liitteessä 1.

5.4 Aineiston analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analyysi ohjaa tutkimusprosessia ja aineistonkeruuta. Se kulkee mukana koko tutkimusprosessin ajan ja määrittää, milloin aineistoa on kerätty tarpeeksi. Aineistoa on kerätty riittävästi silloin, kun tutkimusongelmaan on saatu ratkaisu ja tutkija ymmärtää tutkittavan ilmiön. (Kananen 2017, 35.) Tässä opinnäytetyössä aineiston analyysia tehtiin rinnakkain aineiston keräämisen kanssa.

Ennen varsinaista analyysia tutkimukset luettiin huolellisesti läpi tutkimuskysymysmielessä pitäen. Aineistoon tehtiin alustavia merkintöjä kohtiin, joissa oli vastauksia tutkimuskysymykseen helpottamaan analyysivaihetta.

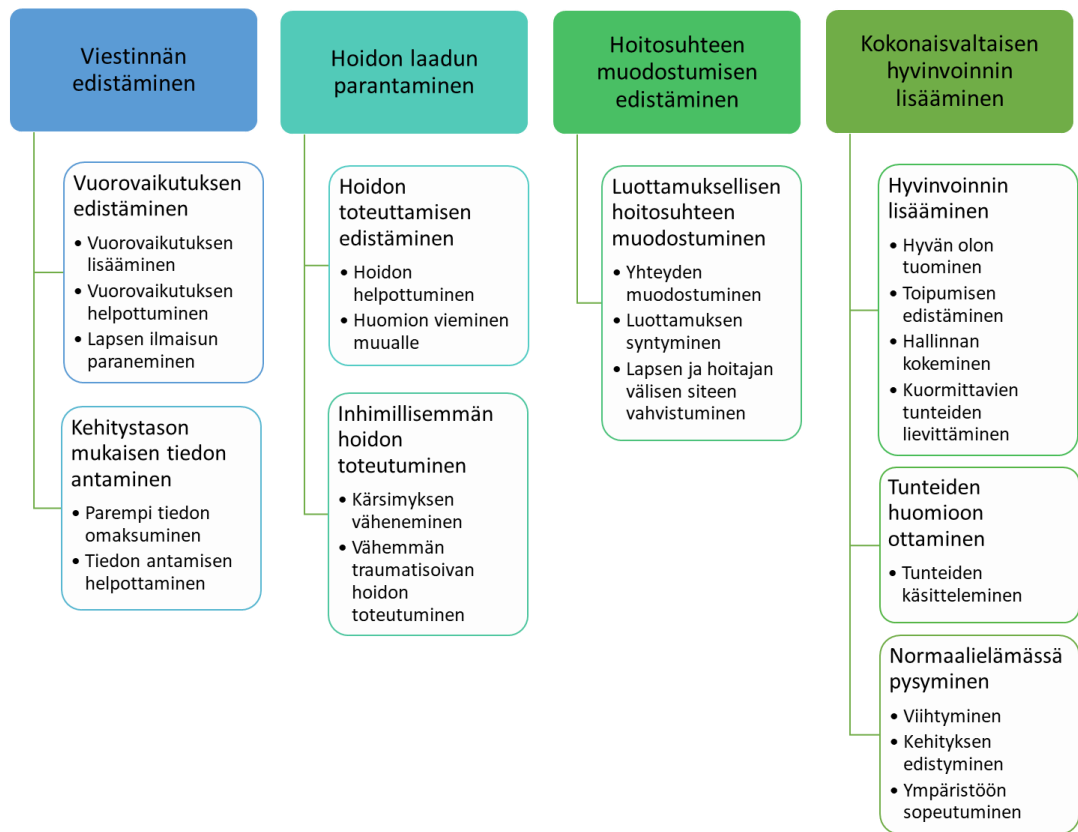
Tässä opinnäytetyössä menetelmänä käytettiin sisällönanalyysia. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi alkaa aineiston pelkistämällä. Tällöin aineistosta karsitaan tutkimuksen kannalta epäolennainen materiaali pois. Käytännössä aineistosta etsitään tutkimustehtävään liittyviä ilmaisuja. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkittavaan ilmiöön liittyvät tekstikokonaisuudet tiivistetään ja niille annetaan asiasisältöä kuvaava ilmaisu eli koodi. (Kananen 2017, 132.) Taulukossa 3 on esimerkki alkuperäisilmauksen

pelkistämisestä. Ennen pelkistämistä tutkimuskysymykseen vastaavat ilmaisut käännettiin englannista suomen kielelle.

Taulukko 3. Esimerkki alkuperäisen ilmauksen pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistys
Leikkiminen on tärkeää helpottamaan vuorovaikutusta lapsen ja hoitohenkilökunnan välillä	Helpottaa vuorovaikutusta lapsen ja hoitohenkilökunnan välillä
Verrattuna muihin toimenpiteisiin lapsi, joissa lapsi oli aiemmin ollut, tässä hän oli yhteistyökykyinen	Leikki lisäsi yhteistyökykyä

Seuraavassa vaiheessa aineistosta ryhmitellään samantyyppiset ilmaisut ja yhdistetään ne eri luokiksi. Niistä muodostuvat alaluokat, jotka nimetään. Alaluokkien yhdistelemistä jatketaan niin kauan kuin se on aineiston kannalta mahdollista. Tavoitteena on edetä alkuperäisen aineiston ilmauksista teoreettisiin käsitteisiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018) Tällainen tutkimusote on induktiivinen eli yksityisistä havainnoista yleisiin merkityksiin päätyvä (Sajavaara 2013, 266). Kuviossa 1 esitetään aineiston analyysin tulokset. Kuvioista nähdään pääluokkien muodostuminen ylä- ja alaluokista. Vastausta haettiin kysymykseen, mitä hyötyä leikin käyttämisestä hoitotyössä on.

Kuvio 1. Analyysin tulokset

6 Tulokset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miksi leikkiä kannattaisi käyttää hoitotyön työvälineenä. Tutkimuskysymyksenä oli: Mitä hyötyä leikin käyttämisestä lasten hoitotyössä on?

Aineistosta nousi neljä eri kokonaisuutta, joissa leikistä on hyötyä lasten hoitotyössä. Nämä kokonaisuudet olivat: **viestinnän edistäminen, hoidon laadun parantaminen, hoitosuhteen muodostumisen edistäminen** sekä **kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen**.

6.1 Viestinnän edistäminen

Leikistä on hyötyä lapsen ja sairaanhoitajan välisen viestinnän edistämässä. Kaikissa tutkimuksissa mainittiin leikin edistävän lapsen ja hoitajan välistä vuorovaikutusta (Barroso ym. 2020; Paula ym. 2019; Depianti ym. 2018; Reid-Searl ym. 2017; Soares ym. 2016; Silva ym. 2016; Dantas ym. 2016). Leikin kautta lapsi saa äänensä kuuluviin (Depianti ym. 2018) ja ilmaisee paremmin itseään (Soares ym. 2016). Lapsella on mahdollisuus paljastaa toimenpiteeseen liittyviä ajatuksia (Reid-Searl ym. 2017) sekä käsityksiään hoitotyöstä ja sairaalasta (Depianti ym. 2018).

Leikki nähtiin myös mahdollisuutena antaa lapselle tämän kehitystason mukaista tietoa esimerkiksi toimenpiteen kulusta (Reid-Searl ym. 2017; Dantas ym. 2016). Näin toimenpide tuli lapselle tutuksi ja heillä oli mahdollisuus ennakoida tulevia tapahtumia (Reid-Searl ym. 2017; Silva ym. 2016; Dantas ym. 2016). Leikkien annettu tieto auttoi lasta myös ymmärtämään toimenpiteen merkityksen paranemisen kannalta (Dantas ym. 2016; Barroso ym. 2020).

Pitkäaikaishoidossa lasten palliatiivisella osastolla leikkiminen oli mahdollisuus olla vuorovaikutuksessa toisten lasten kanssa (Soares ym. 2016). Leikkiminen vähensi yksinäisyyttä (Depianti ym. 2018).

6.2 Hoidon laadun parantaminen

Leikki mahdollistaa sairaalahoidon toteuttamisen lapsiystävällisellä tavalla mahdollisimman vähän kärsimystä aiheuttaen. Leikkiä käytettiin ohjaamaan lapsen huomiota pois toimenpiteestä sen aikana (Silva ym. 2016; Soares ym. 2016; Reid-Searl ym. 2017; Paula ym. 2019). Tämä nähtiin tapana minimoida lapsen kipua ja lievittää kärsimystä (Paula ym. 2019). Leikki oli myös keino rauhoitella lasta (Silva ym. 2016; Paula ym. 2019; Dantas ym. 2016) sekä tapa tehdä sairaalahoidosta inhimillisempää (Paula ym. 2019) ja vähemmän traumatisoivaa (Barroso ym. 2020).

Kolmessa tutkimuksessa tutkittiin terapeutin leikin vaikutusta lasten suhtautumiseen laskimopunktion. Toimenpide tehtiin ensin nukalle, minkä jälkeen lapsi sai

myös itse tehdä toimenpiteen nukelle. (Silva ym. 2016; Barroso ym. 2020; Dantas ym. 2018.) Leikkihetki auttoi lasta ymmärtämään toimenpiteen tarpeellisuuden (Barroso ym. 2020) ja lisäsi näin hoitomyöntyvyyttä (Barroso ym. 2020; Silva ym. 2016; Dantas ym. 2018). Hoitomyöntyvyyden lisääntyminen näkyi lapsen parempana yhteistyökynä (Silva ym. 2016) ja hoitoon osallistumisena (Barroso ym. 2020; Silva ym. 2016; Dantas ym. 2016). Myös lasten käytöksen havaittiin parantuneen. Lapsilla oli mahdollisuus ymmärtää, että heillä on rooli hoidon onnistumisessa. (Dantas ym. 2016.) Hoitajat kokivat toimenpiteen tekemisen helpommaksi leikkituokion jälkeen (Barroso ym. 2020; Paula ym. 2019; Reid-Searl ym. 2017). He kokivat lapsen kanssa työskenteilyn ja lapsen voimaannuttamisen leikin kautta palkitsevana (Reid-Searl ym. 2017).

6.3 Hoitosuhteen muodostumisen edistäminen

Leikki auttaa luottamussuhteen rakentamisessa lapsen ja hoitajan sekä perheen ja hoitajan välille (Paula ym. 2019). Leikki auttaa saamaan yhteyden lapseen. Leikin avulla voidaan tutustua ja päästä lähemmäksi lasta. (Paula ym. 2019; Reid-Searl ym. 2017; Silva ym. 2016; Soares ym. 2016.) Myös hoitajat olivat helpommin lähestyttävissä leikin kautta (Barroso ym. 2020).

Leikki nähtiin kanavana lapsen ja hoitajan välisen siteen vahvistamiseen (Depianti ym. 2018; Paula ym. 2019; Barroso ym. 2020). Leikkiä pidettiin yksinkertaisena kiintymyksen muotona (Paula ym. 2019) ja lapset tulivat paremmin toimeen hoitohenkilökunnan kanssa, kun henkilökunta oli leikkinyt heidän kanssaan (Soares ym. 2016).

6.4 Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lisääminen

Leikin kautta lapsella on mahdollisuus käsitellä ja ilmaista tunteita (Barroso ym. 2020; Depianti ym. 2018; Dantas ym. 2016). Toimenpidettä edeltävän leikkihetken aikana lapsi sai vastauksia toimenpiteeseen liittyviin huoliin ja epäilyihin (Barroso ym. 2020).

Tällöin oli myös mahdollisuus kohdata toimenpiteestä aiheutuvia jännityksen, ahdistuksen, epävarmuuden ja pelon tunteita (Silva ym. 2016; Dantas ym. 2016). Leikkiminen lievitti lasta kuormittavia tunteita (Barroso ym. 2020; Paula ym. 2019; Depianti ym. 2018; Silva ym. 2016; Soares ym. 2016; Reid-Searl ym. 2017; Dantas ym. 2016). Tällaisia tunteita olivat esimerkiksi stressi, pelko, ahdistus sekä epävarmuuden tunteet. Lasten palliatiivisella osastolla leikkiminen sai lapset välillä unohtamaan sairautensa ja vei tilaa surulta ja masennukselta (Soares ym. 2016).

Leikki nähtiin keinona viihdyttää lasta ja saada tämän aika kulumaan nopeammin. (Paula ym. 2019; Soares ym. 2016). Leikkiminen lisäsi positiivisia tunteita tuoden lapsille iloa ja huvia (Soares ym. 2016) sekä hyvää oloa lisäten heidän hyvinvointiaan (Soares ym. 2016; Paula ym. 2019). Leikkiminen teki myös lapsista rauhallisempia (Depianti ym. 2018; Soares ym. 2016; Silva ym. 2016; Paula ym. 2019).

Leikkimisen jälkeen lasten havaittiin olevan rentoutuneempia (Depianti ym. 2018; Reid-Searl ym. 2017; Dantas ym. 2016). Leikkiminen vapautti lapsia poistaen jännitystä ja lisäten spontaanisuutta (Dantas ym. 2016).

Leikin kuvattiin lisäävän lapsen hallinnan tunnetta. Kun lapsi saa tehdä toimenpiteen ensin nukelle, hänellä on mahdollisuus vaihtaa roolia autettavasta auttajaksi (Dantas ym. 2016) ja kokea hallitsevansa tilannetta (Reid-Searl ym. 2017). Vapaammassakin leikissä lapsella on mahdollisuus olla päähenkilö, arvostaa itseään ja hallita tilannetta (Depianti ym. 2018).

Leikin nähtiin edistävän lapsen toipumista (Barroso ym. 2020; Paula ym. 2019.) Leikkiminen voi parantaa fyysistä kuntoa ja kehittää motorisia taitoja. Leikki sairaalaympäristössä turvaa lapsen kehityksen jatkumisen. (Soares ym. 2016.)

Leikin mahdollistaminen sairaalaympäristössä auttaa lasta pääsemään lähemmäksi kotitodellisuutta ja normaalielämää (Paula ym. 2019; Soares ym. 2016). Myös lapsuuden maailma ja mielikuvitus pysyvät leikin kautta tavoitettavissa (Soares ym. 2016). Leikkiminen on tapa saada lapsi tuntemaan olonsa mukavaksi vieraassa ympäristössä (Soares ym. 2016) ja helpottaa sopeutumista siihen (Paula ym. 2019).

7 Johtopäätökset

Leikin käyttäminen lasten hoitotyössä on suositeltavaa, sillä siitä hyöttyy sekä lapsi että sairaanhoitaja. Lapsi kokee hoidon miellyttävämpänä ja vähemmän traumaattisena. Sairaanhoitajan työ helpottuu, kun lapsi on yhteistyökykyisempi ja myöntyväisempi hoitoon.

Leikin kautta sairaanhoitajan on myös mahdollista saada arvokasta tietoa lapsen ajatuksista ja tunteista, esimerkiksi peloista, jolloin hän voi hoidossa paremmin huomioida lapsen tarpeita. Leikki on hyvä kanava laissakin säädetyn potilaan tiedonsaanti-oikeuden toteuttamiseen (L785/1992, 5§). Leikkien lapselle voidaan antaa tietoa hänelle ymmärrettävässä muodossa.

Leikin avulla sairaanhoitaja voi edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Leikkiminen voi parantaa lapsen mielialaa, lisätä lapsen fyysistä aktiivisuutta sekä saada hänet tuntemaan olonsa mukavaksi vieraassa, ehkä pelottavassakin ympäristössä.

8 Pohdinta

8.1 Tulosten arviointi ja hyödynnettävyys

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä hoitohenkilökunnan ja hoitotyön opiskelijoiden tietämystä hoitotyössä käytetyn leikin hyödyistä. Toisin sanoen tavoitteena oli saada vahvistusta ajatukselle, että leikkiä kannattaisi käyttää lasten hoitotyössä nykyistä enemmän. Tähän tavoitteeseen päästiin.

Useat sairaanhoitajat kertoivat ajan puutteen olevan este leikin käytölle hoitotyössä (Reid-Searl ym. 2017, 445; Karttunen & Salminen 2010, 26). Tämän opinnäytetyön tulokset puhuvat sen puolesta, että leikkiminen voi jopa nopeuttaa tai ainakin helpottaa toimenpiteiden tekemistä, sillä sen avulla lapsi usein hyväksyy toimenpiteen pa-

remmin ja on yhteistyökykyisempi. Lapset ovat yksilöitä ja leikin avulla toimenpiteeseen valmistelu voi yksittäisessä tapauksessa viedä enemmän aikaa kuin pelkkä toimenpiteen tekeminen. Kuitenkin kokonaisuutta ja seuraavia toimenpiteitä ajatellen on viitteitä siitä, että leikin käyttö hoitotyössä kannattaa. Terapeuttisen lelun käyttäminen lisäsi lapsen myöntyvyyttä hoitajia ja seuraavia toimenpiteitä kohtaan (Barroso ym. 2020). Jos toimenpiteestä jää lapselle mahdollisimman positiivinen kokemus, voisi ajatella seuraavankin toimenpiteen onnistuvan helpommin. Ja näin kokonaisuudessaan säästyisi myös aikaa.

Toisessa tutkimuksessa mainittiin, miten aiemmissa toimenpiteissä lapsen vastustelun vuoksi oli tarvittu neljä terveydenhuollon ammattilaista pitämään lasta paikallaan, mutta terapeuttisen lelun käytön jälkeen lapsi istui toimenpiteen ajan äitinsä sylissä (Silva ym. 2016). Tämä osoittaa sen, että myös henkilöresursseja voitaisiin säästää tai käyttää järkevämmiin, jos leikin käyttöön hoitotyössä panostettaisiin.

Yksi lasten hoitotyössä korostuva osaamisala on vuorovaikutus- ja yhteistyöosaaminen lasten kanssa (Tuomi 2008, 65). Leikkiminen on keino, jolla voi helpottaa lapsen ja sairaanhoitajan välistä vuorovaikutusta (Soares ym. 2016; Barroso ym. 2020). Leikin avulla lapset ilmaisevat itseään paremmin (Soares ym. 2016) ja sairaanhoitaja voi käyttää leikkiä oman viestintänsä vahvistamiseen (Reid-Searl ym. 2017).

Leikin avulla voidaan parantaa lapsen oikeuksien toteutumista sairaalassa. Eurooppalaisten lasten sairaalahoidon standardien mukaan lapselle on annettava tietoa hänelle ymmärrettävällä tavalla (EACH 2016, 11). Leikkien ja esimerkiksi nukelle näyttämällä lapselle voi kertoa toimenpiteen kulusta ja lapsi pystyy omaksumaan tiedon paremmin kuin sanallisesti kerrottuna (Reid-Searl ym. 2017). Leikkitalanteessa lapsen mahdolliset toimenpiteeseen liittyvät väärinkäsitykset tulevat paremmin esille (Depianti ym. 2018) ja on mahdollisuus väärinkäsitysten oikaisemiseen. Tämä voi vähentää lapsen toimenpiteestä johtuvaa stressiä (Barroso ym. 2020). Leikin ottaminen mukaan hoitotyöhön parantaa myös olennaisesti lasten sairaanhoidon laatua tehden hoidosta inhimillisempää, vähentäen kärsimystä sekä tuoden rentoutusta ja hyvää oloa lapselle.

Teema, josta olisi odotettu enemmän tuloksia on leikin ja lapsen kehityksen välinen yhteys. Yhdessä tutkimuksessa mainittiin, että lasten palliatiivisella osastolla leikki turvaa lapsen kehityksen jatkumista (Soares ym. 2016). Mainintojen niukkuus voi johtua siitä, että suurin osa tutkimuksista oli tehty akuuttiosastoilla, joilla oleskeluaika on lyhyempi. Pitkien sairaalajaksojen aikana kasvun ja kehityksen tukeminen korostuu enemmän (Storvik-Sydänmaa ym. 2019, 81). Toisaalta useassa tutkimuksessa tiedonkeruumenetelmänä oli havainnointi, jolloin tuloksetkin ovat siinä tilanteessa silmin havaittavia reaktioita, joten tämä selittää myös kehitysteeman puuttumisen.

Jatkotutkimusaiheeksi ehdotetaan leikin käyttöä lapsen kehityksen edistämiseen lasten pitkäaikaissairaanhoidossa.

8.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tieteellisessä tutkimuksessa tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Vain tällöin tutkimuksen tulokset voivat olla uskottavia ja tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus toteutua. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu rehellisyys ja tarkkuus opinnäytetyön eri vaiheessa. Tämä näkyy tiedonhankinnassa, tutkimus- ja arviointimenetelmien valinnassa sekä opinnäytetyön suunnittelussa toteutuksessa ja raportoinnissa. Toisten tutkijoiden saavutuksia kunnioitetaan viittaamalla heidän julkaisuihinsa asiaankuuluvalla tavalla. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012, 6).

Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen eettisyyttä pohdittaessa huomio kohdistuu tutkimuskysymyksen muotoiluun (Kangasniemi ym. 2013, 292). Tässä opinnäytetyössä tutkimuskysymyksen muotoilulla: ”Mitä hyötyä on leikin käytöstä lasten hoitotyössä?” haluttiin saada tuloksiin mukaan sekä lapselle että sairaanhoitajalle leikistä aiheutuva hyöty. Tämä antaa laajemman kuvan aiheesta kuin jos olisi tutkittu pelkästään sairaanhoitajalle tai pelkästään lapselle aiheutuvaa hyötyä. Lisäksi kiinnostuksen kohteena oli edistää lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin toteutumista.

Huomion kohteena on myös tutkimusetiikan noudattaminen katsauksen jokaisessa vaiheessa (Kangasniemi ym. 2013, 292). Tässä opinnäytetyössä pyrittiin huolellisuuteen ja tarkkuuteen koko opinnäyteprosessin ajan. Aineiston haussa kokeiltiin erilaisia hakusanoja ja niiden yhdistelmiä ja testihakuja tehtiin useassa eri tietokannassa. Kun varsinaiset hakutulokset saatiin, viitteet käytiin huolellisesti läpi ensin otsikkotasolla, sitten abstraktitasolla ja lopuksi kokotekstitasolla. Näin valikoitui aineisto. Aineiston pelkistämässä pyrittiin säilyttämään alkuperäinen asiayhteys, jotta tieto ei muuttuisi. Vielä katsauksen tuloksia kirjoittaessa tarkisteltiin alkuperäisestä tekstistä, että asiat raportoidaan niin kuin ne on alun perin tutkimuksessa raportoitu. Tässä opinnäytetyössä käytettyihin lähteisiin viitattiin Jamkin raportointiohjeen mukaisesti. Opinnäytetyö raportoitiin vaihe vaiheelta, jotta se olisi tarvittaessa toistettavissa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnille ei ole olemassa yksiselitteisiä ohjeita. Luotettavuutta arvioitaessa olisi kuitenkin hyvä tarkastella mm. tutkimuksen kohdetta ja tarkoitusta, tutkimuksen tekijän sitoumusta aiheeseen, aineiston keruuseen sekä aineiston analyysiin liittyviä seikkoja. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Tutkimuskysymyksen ja valitun kirjallisuuden perustelu, kuvailun argumentoinnin vakuuttavuus ja prosessin johdonmukaisuus ovat myös luotettavuuteen vaikuttavia kysymyksiä. (Kangasniemi ym. 2013, 292.)

Opinnäytetyön aihe valikoitui tekijän henkilökohtaisesta kiinnostuksesta lasten hoitotyöhön ja sen laadun parantamiseen sekä lasten oikeuksien toteutumiseen sairaalahoitossa. Taustaoletuksena oli, että leikin käyttämisestä lasten hoitotyössä olisi hyötyä ainakin lapselle, mahdollisesti myös sairaanhoitajalle.

Aineistoa oli saatavilla melko niukasti, vaikka hakuja tehtiin eri tietokannoista eri hakutermein. Lopulta valittuja tutkimusartikkeleita oli seitsemän. Aineiston valinnassa noudatettiin huolellisuutta ja kriittisyyttä. Aineistoon valittiin kaikki löytyneet sisäänotto- ja poissulkukriteerit täyttäneet tutkimusartikkelit. Kaikki valitut artikkelit olivat vertaisarvioituja alkuperäistutkimuksia. Opinnäytetyössä on käytetty tuoreinta mahdollista tutkimustietoa: kaikki tutkimusartikkelit on julkaistu aikavälillä 2016-2020.

Kaikissa aineiston tutkimuksissa tutkimukseen osallistujien määrä oli melko pieni (N=7-15). Pohdittiin, ovatko näin pienestä otoksesta saadut tulokset yleistettävissä suurempaan joukkoon. Eri tutkimusten tulokset olivat kuitenkin keskenään samansuuntaisia, joten tulosten arvoitiin olevan luotettavia.

Lincoln & Cuban (1985) mukaan laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on tutkitavan ilmiön moninaisuus. Tutkimuksen uskottavuutta vahvistaa, jos tutkimuksessa on käytetty triangulaatiota. Aineistotriangulaatiossa pyritään hahmottamaan tutkitavaa ilmiötä eri näkökulmista. (Kylmä & Juvakka 2007, 128.) Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty aineistotriangulaatiota käyttämällä aineistoja, joissa leikkiä hoitotyössä on tutkittu eri näkökulmista. Kokonaisuudessaan opinnäytetyössä käytetty aineisto kuvasi monipuolisesti tutkittavaa ilmiötä.

Opinnäytetyön luotettavuutta heikentää se, että aineisto ei ollut tekijän äidinkielellä. Vaikka aineiston kääntämisessä pyrittiin huolellisuuteen, ovat väärinymmärrykset mahdollisia. Myös se, että opinnäytetyö on tehty yksin vaikuttaa luotettavuuteen. Kaikki päätökset esimerkiksi aiheen rajauksesta, hakusanojen käytöstä ja aineiston valinnasta on tehty yksin. Vaikka pyrittiin aineiston objektiiviseen tulkintaan, on mahdollista, että tulkinnassa näkyy vahvemmin tekijän ajatusten ohjaavuus kuin jos tekijöitä olisi ollut enemmän.

Lähteet

- Barroso, MC., Santos, RS., Nunes, ND. & Lucas, EA. 2020. Children's perception of venipuncture through therapeutic toy. *Acta Paul Enferm*, 33, 1-8. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Dantas, FA., Nóbrega, VM., Pimenta, EAG. & Collet, N. 2016. Use of therapeutic play during intravenous drug administration in children: exploratory study. *Online Brazilian Journal of Nursing*, 15, 3, 454-465. Viitattu 25.8.2020 <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Depianti, JRB., Melo, LL & Ribeiro, CA. 2018. Playing to continue being a child and freeing itself from the confinement of the hospitalization under precaution. *Escola Anna Nery*, 22, 2, 1-9. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- EACH. 2016. The EACH charter with annotations. Viitattu 12.11.2020. https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fwww.each-for-sick-children.org%2Fimages%2Fstories%2F2016%2FCharter_AUG2016_oSz.pdf
- Helenius, A. & Lummelahti, L. 2013. *Leikin käsikirja*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hiitola, B. 2000. *Parantava leikki*. Helsinki: Tammi.
- Hopia, H. Somaattisesti pitkäaikaissairaahan lapsen perheen terveyden edistäminen. Toimintatutkimus lastenosastolla. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 18.11.2019. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67606/951-44-6628-4.pdf?sequence=1>
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.
- Kalland, M. 2014. Mirjam Kalland: Leikki opettaa tärkeitä taitoja. Leikkipäivä-sivusto. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 4.11.2019. <https://leikkipaiva.fi/leikkiopettaa/>
- Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Viitattu 7.11.2019. <https://janet.finna.fi/>
- Kangasniemi, M., Utrianen, K., Ahonen, S-M., Pietilä, A-M., Jääskeläinen, P. & Liikainen, E. 2013. Kuvallinen kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. *Hoitotiede* 25, 4, 291-301. Viitattu 5.11.2019. <https://janet.finna.fi/>, Elektra
- Karttunen, S. & Salminen, A. 2010. Leikin käyttö lasten hoitotyössä. Opinnäytetyö, AMK. Savonia-ammattikorkeakoulu, Hoitotyönkoulutusohjelma. Viitattu 11.11.2019. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/12952/Karttunen_Senja_ja_Salmiinen_Anni.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Kylmä, J. & Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- L785/1992. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. Viitattu 9.11.2010.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- Lasten ja nuorten oikeudet sairaalassa. 2009. Suomen NOBAB -yhdistys. Viitattu 12.11.2020. <https://nobab.fi/wp-content/uploads/2017/11/esite.pdf>
- Lyytinen, P. 2000. Varhainen leikki ja sen arviointi. Jyväskylän yliopiston Lapsitutkimuskeskus Niilo Mäki Instituutti.
- Lääketieteen termit. N.d. Sanakirja. Terveysportti. Kustannus Oy Duodecim. Viitattu 12.11.2019. <https://janet.finna.fi/>
- Olli, J. 2011. Leikki lasten hoitotyön keinona. Sairaanhoitaja 84, 3, 18-20. Viitattu 11.11.2019. <https://lastenneurologianhoitajat.yhdistys-avain.fi/@Bin/160336/Leikki+lasten+hoitoty%C3%B6n+keinona.pdf>
- Paula, GK., Góes, FGB., Silva, ACSS., Moares, JRMM., Silva, LF. & Silva, MA. 2019. Play strategies in nursing care for the hospitalized child. Journal of Nursing UFPE On Line, 2019, 13. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Reid-Searl, K., Quinney, L., Dwyer, T., Vieth, L., Nancarrow, L. & Walker, B. 2017. Puppets in an acute paediatric unit: Nurse's experiences. Collegian, 24, 441-447. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Sajavaara, P. 2013. Laadullinen tutkimus – kertomus etsimisestä. Julkaisussa Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Tammi, 266-269
- Salpa, P. 2007. Lapsen liikkumisen kehitys. Ensimmäinen ikävuosi. Helsinki: Tammi.
- Silva, DO., Gama DON., Pereira RB. & Camarão YPHC. 2018. The Importance of Play in the Context of Child Hospitalization. Journal of Nursing UFPE online, 12,12 3284-91. Viitattu 20.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Silva, JRS., Pizzoli, LML., Amorim, ARP, Pinheiros, FT., Romanini, GC., Silva JG., Joante, S. & Alves SSM. 2016. Using Therapeutic Toys to Facilitate Venipuncture Procedure in Preschool Children. Pediatric Nursing, 42, 2, 61-68. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Soares, VA., Silva, LF., Santos, PMS. & Depianti, JRB. 2016. The importance of playing for hospitalized children with cancer in palliative care. Journal of Nursing UFPE On Line, 10, 3, 1047-53. Viitattu 25.8.2020. <https://janet.finna.fi/>, Cinahl.
- Soininen, P. 2001. Leikki on totta. Julkaisussa Lapsen arki on leikkiä. Ensiaskleet 0-3-vuotiaan maailmaan. Pienperheyhdistys.
- Storvik-Sydänmaa, S., Tervajärvi, L. & Hammar A-M. 2019. Lapsen ja perheen hoitotyö. Helsinki: Sanoma Pro.

Suhonen, R., Axelin, A. & Stolt, M. 2016. Erilaiset kirjallisuuskatsaukset. Julkaisussa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. korjattu painos. Turku: Turun yliopisto.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Tammi. Viitattu 6.10.2020. <https://janet.finna.fi/>

Tuomi, S. 2008. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen lasten hoitotyössä. Väitöskirja. Kuopion yliopisto, Hoitotieteen laitos. Viitattu 6.11.2019. http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-1066-9/urn_isbn_978-951-27-1066-9.pdf

Valkeapää, K. 2016. Tutkimusaineiston valinta systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa. Julkaisussa Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. korjattu painos. Turku: Turun yliopisto.

Varhaiskasvatus sairaalassa. 2009. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 13.11.2019. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80411/031be050-e9a8-4dfd-b0c6-2cf871d05128.pdf?sequence=1>

Yleissopimus lapsen oikeuksista 60/1991. Asetus lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta sekä yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä annetun lain voimaantulosta. Viitattu 1.11.2019. <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060>

Liitteet

Liite 1. Kirjallisuushaun valitut tutkimukset

	Tutkimuksen tekijät, vuosi ja maa	Tutkimuksen tarkoitus	Aineisto ja tutkimusmenetelmä	Keskeiset tulokset
1	Paula, Góes, Silva, Moraes, Silva & Silva 2019 Brasilia	Analysoida leikkistrategioiden käyttöä lasten sairaalahoitossa hoitotyöryhmän näkökulmasta.	N=15 lastensairaalassa hoitotiimiin kuuluvaa ammattilaista Haastattelu puolistrukturoidulla lomakkeella	Leikkistrategioita käytetään pääasiassa lasten viihdyttämiseen ja heidän huomionsa kääntämiseen muualle.
2	Soares, Silva, Santos & Depianti 2016 Brasilia	Tunnistaa leikkimisen tärkeys palliatiivisessa sairaalahoitossa olevilla lapsilla hoitajien näkökulmasta.	N=11 hoitotiimiin kuuluvaa ammattilaista Puolistrukturoitu haastattelu	Leikkiminen on tärkeää, sillä se tuo normaalielämän lapsille lähemmäksi sekä tarjoaa nautintoa ja hyvää oloa ja lisäksi edistää vuorovaikutusta lasten ja hoitohenkilökunnan välillä.
3	Reid-Searl, Quinney, Dwyer, Vieth, Nancarrow & Walker 2017 Australia	Saada käsitys sairaanhoitajien kokemukseista nukeista Pup Ed (KRS Simulation) -ohjelman puitteissa strategiana sairaan lapsen kanssa viestiminen, ohjaus ja yhteydenpito.	N=13 sairaanhoitajaa Haastattelu avoimin kysymyksin	Nukkeja käytettiin hoidon optimoimiseksi. Nuket olivat keino opettaa lapsia ja suunnata lapsen huomion pois epämiellyttävistä toimenpiteistä. Lisäksi nuket olivat strategia pelon vähentämiseksi ja lapsen esteiden

				murtamiseksi toimenpiteiden aikana.
4	Silva, Pizzoli, Amorim, Pinheiros, Romani, Silva, Joaquina & Alves 2016 Brasilia	Havainnoida, miten terapeuttisen lelun käyttö ennen laskimopunktiota vaikuttaa 3-6 vuotiaiden lasten suhtautumiseen toimenpiteeseen.	N=10 3-6 vuotiasta lasta Data kerättiin tutkijoiden havainnoista sekä lasten mukana olleille aikuisille tehdyistä kyselylomakkeista.	Terapeuttisen nukun käytön jälkeen 40 % tutkittavista hyväksyi laskimopunktion rauhallisesti ja 100% tutkittavien negatiiviset reaktiot vähentyivät ja he tulivat yhteistyökykyisemmiksi ja vuorovaikutus tutkijoiden kanssa lisääntyi.
5	Barroso, Santos, Santos, Nunes & Lucas 2020 Brasilia	Ymmärtää lasten käsitys laskimopunktiosta terapeuttisen lelun avulla ja kuinka terapeuttinen lelu voi vaikuttaa laskimopunktiomenetelyyn ja lapsen ja sairaanhoitajan vuorovaikutukseen.	N=7 4-11 vuotiasta lasta. Data kerättiin äänitetyillä haastatteluilla	Lelun kautta tapahtuva vuorovaikutus lisäsi lasten ymmärrystä toimenpiteestä ja auttoi heitä hyväksymään uudet toimenpiteet ja hoitohenkilökunnan.
.6	Depianti, Melo & Ribeiro 2018 Brasilia	Ymmärtää leikkimisen merkitys sairaalassa varotoimena eristyksissä oleville lapsille.	N=8 5-10 vuotiasta lasta. Laadullinen tutkimus, jossa data kerättiin havainnoimalla sekä puolistrukturoidulla haastattelulla.	Leikki kehitti vuorovaikutusta, lievitti stressiä, mahdollisti lapselle tilanteen hallitsemisen ja päähenkilönä olemisen sekä toi ilmi tavan, jolla lapset hahmottavat sairaalaa sekä

				sen miten tärkeää on, että joku leikkii lasten kanssa.
7	Dantas, Nóbrega, Pimenta & Collet 2016 Brasilia	Tunnistaa lasten reaktiot laskimon sisäisen lääkityksen aikana ennen ja jälkeen terapeutin leikkitekniikan käytön sekä analysoida lasten seuralaisten käsityksiä tekniikan vaikutuksesta lasten valmistelussa laskimon sisäisen lääkityksen antamiseen	N=9 4-8 vuotiasta lasta sekä heidän mukanaan ollut aikuinen. Data kerättiin havainnoinnilla sekä puolistrukturoidulla lomakkeella	Lapset, joilla oli vaikeuksia hyväksyä toimenpide osoittivat positiivisia käyttäytymismuutoksia terapeutin leikin jälkeen. Heidän seurailaisensa suosittelivat tekniikan käyttöä hoidon parantamiseksi ja stressin vähentämiseksi laskimon sisäisen lääkityksen aikana.